

153

Besluit van 24 februari 1988, houdende de wijze van vaststelling van de wiskundige reserve bedoeld in artikel N 6 en van de tijd bedoeld in artikel N 9 van de Spoorwegpensioenwet (Besluit reserve-overdracht N.S.-personeel)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 22 september 1987, nr. AW87/U791, Directoraat-Generaal Management en Personeelsbeleid, Directie Arbeidsvoorwaarden, Hoofdafdeling Pensioenen en Wachtgelden;

Gelet op de artikelen N 7 en N 10 van de Spoorwegpensioenwet (Stb. 1986, 541);

Gehoord de Raad van toezicht bedoeld in artikel L 2 en de wiskundig adviseur bedoeld in artikel L 14 van de Spoorwegpensioenwet;

De Raad van State gehoord (advies van 8 december 1987, nr. WO4.87.0506);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 4 februari 1988, nr. AW87/1052, Directoraat-Generaal Management en Personeelsbeleid, Directie Arbeidsvoorwaarden, Hoofdafdeling Pensioenen en Wachtgelden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

§1. ALGEMENE BEPALINGEN

Begrippen

Artikel 1

Voor de toepassing van het bij of krachtens dit besluit bepaalde wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Spoorwegpensioenwet;
- b. Onze Minister: de Minister van Binnenlandse Zaken;
- c. contante-waardefactor: het actuariële bepaalde getal, gebaseerd op kans- en rentefactoren, waarmee de waarde van een toekomstig recht op pensioen op enig tijdstip wordt vastgesteld;
- d. contante waarde: het bedrag waarop een toekomstig recht op pensioen wordt gewaardeerd door vermenigvuldiging van dat pensioen met de contante-waardefactor;

e. wiskundige reserve: het bedrag van de contante waarde van de tot zijn ontslag opgebouwde pensioenaanspraken van een gewezen deelgenoot dan wel van een elders ontslagen werknemer die deelgenoot is geworden;

f. rentestandskorting: korting op de contante waarde ter verrekening van overrente boven de rekenrente die in aanmerking is genomen bij de bepaling van de contante-waardefactor.

Pensioenaanspraken

Artikel 2

1. De wiskundige reserve heeft uitsluitend betrekking op uitzicht op ouderdomspensioen, weduwnpensioen en bijzonder weduwnpensioen. Onder weduwnpensioen wordt niet begrepen weduwnaarspensioen als bedoeld in artikel G 3 van de wet.

2. Voor de toepassing van het bij of krachtens dit besluit bepaalde wordt, tenzij uit de desbetreffende bepalingen het tegendeel blijkt, verstaan onder:

a. ouderdomspensioen: het ouderdomspensioen waarop krachtens artikel E 2 van de wet uitzicht bestaat voor een gewezen deelgenoot, berekend met toepassing van artikel F 6 en vervolgens verminderd met het inbouwbedrag overeenkomstig hoofdstuk J, paragraaf 2, van de wet, onderscheidenlijk berekend met toepassing van artikel F 6a en eventueel de artikelen F 6b en F 6c van de wet; het aldus berekende ouderdomspensioen voor de gehuwde mannelijke gewezen deelgenoot wordt vervolgens verhoogd met twee percent van het verschil tussen het algemeen pensioen bedoeld in artikel J 4 van de wet voor gehuwden en dat voor ongehuwden voor ieder jaar diensttijd voor 1 januari 1986 en met een en vijfenzeventig honderdste percent van het verschil tussen de franchises bedoeld in artikel F 6a, derde lid, onder a en b, van de wet voor ieder jaar diensttijd na 31 december 1985; het overeenkomstig de eerste volzin berekende ouderdomspensioen voor de gehuwde vrouwelijke gewezen deelgenoot wordt verhoogd met een en vijfenzeventig honderdste percent van het verschil tussen de franchises bedoeld in artikel F 6a, derde lid, onder a en b, van de wet voor ieder jaar diensttijd na 31 december 1985;

b. gehuwdenaftrek: het onder a omschreven verschil tussen ouderdomspensioen voor gehuwden en dat voor ongehuwden;

c. weduwnpensioen: het weduwnpensioen bedoeld in artikel H 2, eventueel verminderd met het inbouwbedrag overeenkomstig hoofdstuk J, paragraaf 2, van de wet; in alle gevallen wordt aangenomen dat aanspraak bestaat op het weduwnpensioen bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de Algemene Weduwen- en Wezenwet (Stb. 1965, 429); bij de berekening van het weduwnpensioen vinden de artikelen H 5, derde lid, en H 9a van de wet geen toepassing;

d. bijzonder weduwnpensioen: het bijzonder weduwnpensioen bedoeld in artikel H 5 van de wet, berekend overeenkomstig het weduwnpensioen.

3. Voor de toepassing van dit artikel wordt uitgegaan van de bedragen die gelden op de datum waarop het verzoek tot overname of overdracht van de wiskundige reserve door het fonds is ontvangen. Wanneer het verzoek is ontvangen voor de datum waarop betrokkene deelgenoot is geworden, dan wel waarop zijn deelgenootschap is geëindigd, treedt die datum in de plaats van de datum bedoeld in de eerste volzin.

Contante-waardefactoren

Artikel 3

1. Voor de toepassing van dit besluit worden de contante-waardefactoren gebruikt die Onze Minister vaststelt ter berekening van de contante waarden van:

- A. ouderdomspensioen ongehuwde vrouwen;
- B. gehuwdenaftrek gehuwde vrouwen;
- C. ouderdomspensioen ongehuwde mannen;
- D. gehuwdenaftrek gehuwde mannen;
- E. weduwenpensioen en bijzonder weduwenpensioen;
- F. toeslag op weduwenpensioen bedoeld in artikel H 9a van de wet.

2. De contante-waardefactoren bedoeld in het eerste lid worden vastgesteld met toepassing van de rekenrente van de laatstelijk samengestelde actuariële balans van het fonds. De sterftekansen worden ontleend aan de laatstelijk door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde sterftetafels die zijn gebaseerd op de door het Centraal Bureau voor de Statistiek samengestelde sterftetafels Gehele Bevolking Mannen en Gehele Bevolking Vrouwen.

3. Onze Minister stelt de contante-waardefactoren vast, gehoord de Raad van toezicht en de wiskundig adviseur bedoeld in artikel L 14 van de wet.

4. De tabellen van contante-waardefactoren, vastgesteld voor oplopende leeftijden in gehele jaren, worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant en treden in werking met ingang van de eerste kalendermaand na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst.

Leeftijd

Artikel 4

1. De contante-waardefactoren voor leeftijden in gebroken jaren worden verkregen door lineaire interpolatie in de tabellen bedoeld in artikel 3, vierde lid.

2. Tenzij uit de desbetreffende bepalingen het tegendeel blijkt, wordt voor de toepassing van dit besluit onder de leeftijd van de deelgenoot of gewezen deelgenoot verstaan de werkelijke leeftijd in gehele maanden nauwkeurig op de datum waarop het verzoek tot overname of overdracht van de wiskundige reserve door het fonds is ontvangen, verhoogd met zes maanden. Vijftien dagen of meer worden gerekend als een maand, veertien dagen of minder worden niet meegeteld.

3. Wanneer het verzoek bedoeld in het tweede lid door het fonds is ontvangen voor de datum waarop betrokkene deelgenoot is geworden, dan wel waarop zijn deelgenootschap is geëindigd, treedt die datum in de plaats van de datum bedoeld in het tweede lid.

4. Tenzij uit de desbetreffende bepalingen het tegendeel blijkt, wordt ten aanzien van de echtgenoot of gescheiden echtgenoot van de deelgenoot of gewezen deelgenoot aangenomen dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

Burgerlijke staat

Artikel 5

Voor de toepassing van dit besluit wordt de burgerlijke staat van betrokkene bepaald naar zijn staat op de datum waarop hij deelgenoot is geworden, dan wel waarop zijn deelgenootschap is geëindigd.

52. OVERDRACHT VAN WISKUNDIGE RESERVE

Ouderdomspensioen ongehuwde vrouw

Artikel 6

De wiskundige reserve van het ouderdomspensioen bedraagt voor een y-jarige vrouwelijke gewezen deelgenoot die ongehuwd is:

$$OP \cdot \left. \overline{a} \right|_{y}^{65-y} \text{ waarin}$$

OP = het bedrag van het ouderdomspensioen waarop uitzicht bestaat;

$\left. \overline{a} \right|_{y}^{65-y}$ = de contante-waardefactor per een gulden uitgesteld ouderdomspensioen op het leven van een y-jarige vrouw, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

Ouderdomspensioen gehuwde vrouw

Artikel 7

De wiskundige reserve van het ouderdomspensioen bedraagt voor een y-jarige vrouwelijke gewezen deelgenoot die gehuwd is:

$$OP \cdot \left. \overline{a} \right|_{y}^{65-y} - GA \cdot \left. \overline{a} \right|_{xy}^{65-y} \text{ waarin}$$

OP = het bedrag van het ouderdomspensioen waarop uitzicht bestaat;

$\left. \overline{a} \right|_{y}^{65-y}$ = de contante-waardefactor per een gulden uitgesteld ouderdomspensioen op het leven van een y-jarige vrouw, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd;

GA = het bedrag van de gehuwdenaftrek verkregen door vermenigvuldiging van de diensttijd na 31 december 1985 met 0,0175 maal het verschil tussen de franchises bedoeld in artikel F 6a, derde lid, onder a en b, van de wet;

$\left. \overline{a} \right|_{xy}^{65-y}$ = de contante-waardefactor per een gulden gehuwdenaftrek op het leven van een y-jarige vrouw en haar x-jarige echtgenoot, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd van de vrouw.

Ouderdomspensioen ongehuwde man

Artikel 8

Behoudens artikel 11, tweede lid, bedraagt de wiskundige reserve van het ouderdomspensioen voor een x-jarige mannelijke gewezen deelgenoot die ongehuwd is:

$$OP \cdot \left. \overline{a} \right|_{x}^{65-x} \text{ waarin}$$

OP = het bedrag van het ouderdomspensioen waarop uitzicht bestaat;

$\left. \overline{a} \right|_{x}^{65-x}$ = de contante-waardefactor per een gulden uitgesteld ouderdomspensioen op het leven van een x-jarige man, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

Ouderdomspensioen gehuwde man

Artikel 9

De wiskundige reserve van het ouderdomspensioen bedraagt voor een x-jarige mannelijke gewezen deelgenoot die gehuwd is:

$$OP \cdot \left. \bar{a} \right|_{65-x}^x - GA \cdot \left. \bar{a} \right|_{65-x}^{xy} \quad \text{waarin}$$

OP = het bedrag van het ouderdomspensioen waarop uitzicht bestaat;

$\left. \bar{a} \right|_{65-x}^x$ = de contante-waardefactor per een gulden uitgesteld ouderdomspensioen op het leven van een x-jarige man, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd;

GA = het bedrag van de gehuwdenaftrek verkregen door vermenigvuldiging van de diensttijd voor 1 januari 1986 met 0,02 maal het verschil tussen het algemeen pensioen bedoeld in artikel J 4 van de wet voor gehuwden en dat voor ongehuwden en van de diensttijd na 31 december 1985 met 0,0175 maal het verschil tussen de franchises bedoeld in artikel F 6a, derde lid, onder a en b, van de wet;

$\left. \bar{a} \right|_{65-x}^{xy}$ = de contante-waardefactor per een gulden gehuwdenaftrek op het leven van een x-jarige man en zijn y-jarige echtgenote, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd van de man.

Weduwenpensioen

Artikel 10

1. De wiskundige reserve van het weduwenpensioen, niet zijnde een bijzonder weduwenpensioen, bedraagt voor een x-jarige mannelijke gewezen deelgenoot die gehuwd is:

$$WP \cdot \left(\left. \bar{a} \right|_y - \left. \bar{a} \right|_{xy} \right) + TWP \cdot \left(\left. \bar{a} \right|_y \left. \overline{65-y} \right| - \left. \bar{a} \right|_{xy} \left. \overline{65-y} \right| \right) \quad \text{waarin}$$

WP = het bedrag van het weduwenpensioen waarop recht zou bestaan, indien de gewezen deelgenoot zou zijn overleden op de datum bedoeld in artikel 4, tweede of derde lid;

$\left. \bar{a} \right|_y - \left. \bar{a} \right|_{xy}$ = de contante-waardefactor per een gulden weduwenpensioen op het leven van een y-jarige vrouw na het overlijden van haar x-jarige echtgenoot;

TWP = het bedrag van de toeslag ingevolge artikel H 9a van de wet; bij de berekening van deze toeslag wordt eventueel rekening gehouden met artikel H 5, derde lid, van de wet;

$\left. \bar{a} \right|_y \left. \overline{65-y} \right| - \left. \bar{a} \right|_{xy} \left. \overline{65-y} \right|$ = de contante-waardefactor per een gulden toeslag op het weduwenpensioen tot het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

2. Indien recht zou bestaan op zowel weduwenpensioen als bijzonder weduwenpensioen, wordt de wiskundige reserve van het bijzonder weduwenpensioen in mindering gebracht op de wiskundige reserve van het weduwenpensioen overeenkomstig het eerste lid.

Bijzonder weduwenpensioen

Artikel 11

1. De wiskundige reserve van het bijzonder weduwenpensioen bedraagt voor een x-jarige mannelijke gewezen deelgenoot:

$$WP \cdot \left(\frac{\bar{a}}{y} - \frac{\bar{a}}{xy} \right) \text{ waarin}$$

- WP = het bedrag van het bijzonder weduwenpensioen waarop recht zou bestaan, indien de gewezen deelgenoot zou zijn overleden op de datum bedoeld in artikel 4, tweede of derde lid;
- $\frac{\bar{a}}{y} - \frac{\bar{a}}{xy}$ = de contante-waardefactor per een gulden bijzonder weduwenpensioen op het leven van een y-jarige vrouw na het overlijden van haar x-jarige gescheiden man.

2. Indien de gewezen deelgenoot ongehuwd is en recht zou bestaan op bijzonder weduwenpensioen, wordt de wiskundige reserve daarvan in mindering gebracht op de wiskundige reserve van het ouderdompensioen overeenkomstig artikel 8.

§3. OVERNAME VAN WISKUNDIGE RESERVE

Artikel 12

1. De tijd bedoeld in artikel N 9, vierde lid, van de wet is gelijk aan:

$$W : CWP \text{ waarin}$$

- W = het bedrag van de door de pensioeninstantie beschikbaar gestelde wiskundige reserve;
- CWP = de contante waarde van het ouderdompensioen per dienstjaar, vastgesteld met gebruikmaking van de tabellen bedoeld in artikel 3, vierde lid; ten aanzien van de gehuwde mannelijke deelgenoot omvat CWP bovendien de contante waarde van het weduwenpensioen per dienstjaar.

2. Voor de toepassing van het eerste lid geldt als aangepaste middelsom van berekeningsgrondslagen voor het ouderdompensioen het inkomen als deelgenoot op de datum bedoeld in artikel 4, tweede of derde lid.

§4. RENTESTANDSKORTING

Artikel 13

1. Indien de pensioeninstantie bedoeld in artikel N 6, derde lid, van de wet bij overname van een wiskundige reserve van het fonds een rentestandskorting toepast, wordt de over te dragen wiskundige reserve vermenigvuldigd met de factor $(100 - X) : 100$.

2. Indien de pensioeninstantie bedoeld in artikel N 9, derde lid, van de wet bij overdracht van een wiskundige reserve aan het fonds een rentestandskorting toepast, wordt voor de toepassing van artikel 12 het bedrag van de beschikbaar gestelde wiskundige reserve vermenigvuldigd met de factor $100 : (100 - X)$.

3. Voor de toepassing van het eerste of tweede lid wordt de grootte van X bepaald aan de hand van de volgende tabel, uitgaande van het geldende rendement t , vastgesteld overeenkomstig het vierde lid.

Rendement	X
$t < 5\%$	0
5% $t < 6\%$	5
6% $t < 8\%$	10
8% $t < 10\%$	15
10% $t < 12\%$	20
12% t	25

4. Het geldende rendement t bedoeld in het derde lid is het gemiddelde effectieve rendement, vastgesteld overeenkomstig het vijfde lid, van alle guldens-obligatieleningen – met uitzondering van perpetuele leningen – die zijn uitgegeven door de Staat der Nederlanden en voldoen aan de volgende vereisten:

- a. dat zij zijn opgenomen in de doorlopende notering van de Officiële Prijscourant van de Vereniging voor de Effectenhandel te Amsterdam;
- b. dat de gemiddelde resterende looptijd, vastgesteld overeenkomstig het zesde lid, ten minste zeven jaren bedraagt;
- c. dat het quotiënt van het couponrendement en het effectieve rendement ten minste acht tienden en ten hoogste een en een tiende bedraagt.

5. Ter bepaling van het effectieve rendement van de in het vierde lid bedoelde fondsen wordt uitgegaan van de op de vijftiende dag en per ultimo van enige maand laatstbekende middenkoers van de coupures van duizend gulden. De middenkoers van enige dag is de halve som van de laagste en de hoogste koers waartegen op die dag transacties tot stand zijn gekomen volgens de Prijscourant genoemd in het vierde lid, onder a. Het effectieve rendementspercentage van elk der fondsen op bovenbedoelde tijdstippen wordt in twee decimalen nauwkeurig berekend. Van de aldus berekende percentages wordt voor elk van die tijdstippen het rekenkundig gemiddelde in twee decimalen nauwkeurig berekend. Jaarlijks wordt op 16 december het gemiddelde van de laatste zes van deze gemiddelden berekend en dat gemiddelde geldt als rendement t met ingang van 1 januari daaropvolgend.

6. Ter bepaling van de gemiddelde looptijd wordt als aflossingschema genomen:

- a. de normale aflossing, indien de koers lager is dan de aflossingskoers;
- b. vervroegde aflossing op de eerstmogelijke datum, indien de koers gelijk is aan of hoger dan de aflossingskoers.

Onder aflossingskoers wordt verstaan de koers waartegen algehele aflossing kan geschieden op de eerstmogelijke datum.

§5. BIJZONDERE GEVALLEN

Artikel 14

1. Voor groepen van gevallen waarin toepassing van dit besluit tot een naar het oordeel van de directie onredelijke uitkomst leidt, is de directie bevoegd, na goedkeuring van de Raad van toezicht, ten gunste van belanghebbenden een regeling te treffen die met de strekking van dit besluit overeenkomt.

2. Van de in het eerste lid bedoelde regeling wordt afschrift gezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

§6. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Overgangsbepalingen

Artikel 15

De tabellen bedoeld in artikel 3, vierde lid, die voor de eerste maal na de inwerkingtreding van dit besluit worden vastgesteld, werken terug tot en met het tijdstip genoemd in artikel 17.

Artikel 16

Wanneer artikel 12 toepassing vindt ten aanzien van een deelgenoot wiens deelgenootschap is aangevangen voor 1 januari 1986 wordt de middelsom bedoeld in artikel 12, tweede lid, berekend met toepassing van artikel F 5, vierde en vijfde lid, van de wet.

Slotbepalingen

Artikel 17

Dit besluit treedt in werking met ingang van de twintigste dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 december 1987.

Artikel 18

Dit besluit kan worden aangehaald als Besluit reserve-overdracht N.S.-personeel.

Lasten en bevelen dat dit besluit met daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad en in de Nederlandse Staatscourant zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State, de Algemene Rekenkamer en aan de Raad van toezicht en de directie van het Spoorwegpensioenfonds.

's-Gravenhage, 24 februari 1988

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. P. van Dijk

Uitgegeven de *zesentwintigste* april 1988

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Bij de wet van 28 oktober 1987 (Stb. 517) is in de Algemene burgerlijke pensioenwet en in de Spoorwegpensioenwet ingevoerd de regeling van overdracht en overname van wiskundige reserves.

Het nieuwe artikel N 7 van de Spoorwegpensioenwet bepaalt, dat bij algemene maatregel van bestuur regelen worden vastgesteld met betrekking tot de wijze van vaststelling van de wiskundige reserve die door het fonds kan worden overgedragen aan een andere pensioeninstantie. Het nieuwe artikel N 10 van de Spoorwegpensioenwet houdt een overeenkomstige bepaling in met betrekking tot de vaststelling van de tijd die voor de pensioenaanspraken als deelgenoot kan worden meegeteld op grond van overname van een beschikbaar gestelde wiskundige reserve.

Het onderhavige besluit geeft uitvoering aan genoemde bepalingen in de Spoorwegpensioenwet.

2. Wiskundige reserve

De toekomstige gepensioneerde zal zijn pensioen genieten gedurende een nog onbekend aantal jaren. Voor een bepaald individu kan daarom niet exact worden vastgesteld hoeveel pensioen hij tot zijn dood zal genieten en een eventuele reservering voor zijn oudedagsvoorziening zou óf te hoog óf te laag blijken. Het is wel mogelijk om voor een betrekkelijk grote groep van personen aan de hand van ervaringsgegevens (statistieken) kansberekeningen te maken en bruikbare gemiddelden vast te stellen voor die groep als geheel. Die gemiddelden wijken per individu naar boven of naar beneden af van de eventuele feitelijke situatie, maar binnen de groep zullen die afwijkingen elkaar opheffen.

In de actuariële wiskunde worden zogenaamde contante-waarden (CW) factoren gehanteerd. Een CW-factor geeft aan met welk getal pensioenaanspraken op jaarbasis volgens de feitelijke gegevens van vandaag moeten worden vermenigvuldigd, om vast te stellen op welk bedrag in contant geld nu de toekomstige pensioenuitkeringen moeten worden gewaardeerd (bepaling van de contante waarde).

De reservering voor toekomstige betalingen wordt op de balans van het Spoorwegpensioenfonds vermeld onder «wiskundige reserve». Voor de vaststelling van de wiskundige reserve wordt rekening gehouden met rendement op vermogen (rekenrente) en sterftekansen en voorts met uittredings-, invaliderings-, pensionerings- en ontslagkansen, gemiddeld salarisbeloop en frequenties betreffende burgerlijke staat bij overlijden, e.a.

Bij het contant maken van individuele pensioenaanspraken met het oog op overdracht aan een andere pensioeninstantie, wordt in het algemeen slechts rekening gehouden met de rekenrente en met de sterftekans en in veel gevallen met gehuwdheidsfrequenties. Vanuit actuariële oogpunt is het gebruik van het begrip «wiskundige reserve» ten aanzien van individuele pensioenaanspraken dan ook onzuiver en wordt algemeen de voorkeur gegeven aan het begrip «overdrachtswaarde». Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel houdende regeling van overdracht en overname van wiskundige reserves in de Algemene burgerlijke pensioenwet en de Spoorwegpensioenwet, heeft men zich onvoldoende rekenschap gegeven van de formele inhoud van het begrip «wiskundige reserve». Uit de memorie van toelichting blijkt dat niets anders werd bedoeld dan «overdrachtswaarde», gelet op het beoogde verkeer vanuit en naar pensioeninstaties in de marktsector. Niettemin wordt in dit besluit aangesloten bij de wettelijk terminologie en wordt het begrip «wiskundige reserve» gebruikt in de betekenis van «overdrachtswaarde».

Voor de vaststelling van een wiskundige reserve wordt uitgegaan van het pensioenbedrag op jaarbasis dat zou worden genoten, indien de gewezen deelgenoot nu zou worden gepensioneerd, c.q. indien hij nu zou overlijden. Het berekende bedrag aan ouderdomspensioen (voor gehuwde mannelijke gewezen deelgenoten bovendien het berekende bedrag aan weduwnpensioen) wordt vermenigvuldigd met de toepasselijke CW-factor, hetgeen de wiskundige reserve oplevert. Bij overname van een wiskundige reserve van een andere pensioeninstantie kan eenzelfde berekening worden gemaakt in omgekeerde volgorde. Uitgaande van het bedrag van de wiskundige reserve wordt, met gebruikmaking van de toepasselijke CW-factor het pensioenbedrag op jaarbasis berekend waaruit de extra diensttijd kan worden afgeleid die uit de overname resulteert. In de artikelsgewijze toelichting wordt op de onderscheidene berekeningen en op de vaststelling van de CW-factor nader ingegaan.

3. Pensioenaanspraken die in aanmerking worden genomen

De pensioenaanspraken die in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van de wiskundige reserve zijn het uitzicht op ouderdomspensioen en het uitzicht op weduwnpensioen, c.q. bijzonder weduwnpensioen.

De wiskundige reserve van eventueel toe te kennen wezenpensioen is te verwaarlozen gering en wordt niet in aanmerking genomen. Ook in de marktsector is het gebruikelijk om aanspraken op wezenpensioen buiten beschouwing te laten.

Het weduwnaarspensioen krachtens artikel G 3 van de Spoorwegpensioenwet komt slechts zeer zelden voor en hiervoor wordt geen reservering in de wiskundige balans opgenomen. Omdat het eventuele recht op dit weduwnaarspensioen afhankelijk is van de mate van arbeidsgeschiktheid én van de inkomenspositie van de echtgenoot ten tijde van het overlijden, speelt bedoeld weduwnaarspensioen geen rol bij de vaststelling van de wiskundige reserve. Wanneer in het kader van gelijke behandeling van mannen en vrouwen een algemeen geldend weduwnaarspensioen in de overheids pensioenwetten zal worden ingevoerd, zal de onderhavige regeling dienovereenkomstig worden aangepast.

Behoudens de zogenaamde «nawerking» (artikel E 1, vierde lid, van de Spoorwegpensioenwet) heeft de gewezen ambtenaar geen uitzicht op invaliditeitspensioen. Bovendien behoeven in de marktsector geen volledige arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen te worden getroffen, omdat particuliere werknemers in het algemeen onder de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering vallen en wordt daar geen reserve voor potentieel invaliditeitspensioen overgedragen. Het invaliditeitspensioen speelt daarom ook geen rol bij de vaststelling van de wiskundige reserve.

4. Aansluiting bij de marktsector

Omdat beoogd wordt de overdracht van pensioenaanspraken tussen de publieke sector en de marktsector zoveel mogelijk te bevorderen, wordt in deze zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij hetgeen gebruikelijk is in de marktsector en met name bij de Stichting Dienstverlening Samenwerkingsverband die op 25 juni 1986 is opgericht.

Eventueel zal de onderhavige regeling aan ontwikkelingen in de marktsector verder kunnen worden aangepast.

Om reden van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid en ook om praktische redenen kan niet van geval tot geval aansluiting worden gezocht bij de wijze van vaststelling van overdrachtswaarden van de betrokken pensioeninstantie. Een beperkte uitzondering hierop vormt de eventuele toepassing van een rentestandskorting, afhankelijk van toepassing van een rentestandskorting door de overdragende of overnemende pensioeninstantie.

De wijze van berekening van de rentestandskorting is echter vastgelegd in artikel 13 van het onderhavige besluit en wordt dus niet beïnvloed door de methode die de overdragende of overnemende instantie hanteert.

5. *Advies Raad van toezicht en wiskundig adviseur*

De directie van het Spoorwegpensioenfonds heeft bij brief van 8 januari 1987, nr. Dir. 87/02, medegedeeld dat zij op advies van de wiskundig adviseur akkoord ging met de voorgestelde regeling, met name met de berekeningswijze van de rentestandskorting en met de contante-waardefactoren, zoals een en ander was geregeld voor het Algemeen burgerlijk pensioenfonds.

De voorzitter van de Raad van toezicht heeft bij brief van 30 januari 1987, nr. 287.412.1987, meegedeeld dat de Raad zich kan verenigen met het voorgelegde concept.

In vorenbedoeld concept, zoals dat aan de directie en de Raad van toezicht van het Spoorwegpensioenfonds was toegezonden, werd bij overname van de wiskundige reserve voor een ongehuwde mannelijke deelgenoot de corresponderende tijd vastgesteld als ware hij gehuwd, terwijl bij overdracht van de wiskundige reserve voor een ongehuwde mannelijke deelgenoot werd uitgegaan van het ouderdomspensioen voor een ongehuwde.

De balanscommissie van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds – aan welke een overeenkomstig concept was voorgelegd – was van mening, dat bezien zou moeten worden in hoeverre het aanbeveling verdient bij overdracht van waarden voor mannelijke rechthebbenden in alle gevallen huwelijksfrequenties toe te passen.

Naar aanleiding hiervan heeft nader overleg plaats gehad tussen vertegenwoordigers van mijn departement en van het Ministerie van Defensie en het waarnemend hoofd van de Centrale Staf Actuarie van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds, de wiskundig adviseur van het Spoorwegpensioenfonds en twee actuarissen die in deze het Ministerie van Defensie adviseren. Vooropgesteld wordt dat het ten aanzien van de ongehuwde gewezen deelgenoot redelijk is om uit te gaan van het uitzicht dat hij heeft, te weten uitzicht op ouderdomspensioen voor ongehuwden; er bestaat geen uitzicht op weduwenpensioen.

Ten aanzien van de gehuwde gewezen deelgenoot is sprake van zowel uitzicht op ouderdomspensioen voor gehuwden (dat relatief lager is dan dat voor ongehuwden) als uitzicht op weduwenpensioen. De wiskundige reserve van deze beide uitzichten tezamen kan meer of minder bedragen dan de wiskundige reserve van het uitzicht op ouderdomspensioen voor ongehuwden voor een vergelijkbare ongehuwde gewezen deelgenoot. Dit positieve of negatieve verschil hangt af van de hoogte van het «eindloon» en voorts van de leeftijd van de gewezen deelgenoot.

De meeste pensioeninstanties in de marktsector gaan er vanuit dat de (mannelijke) deelnemers gehuwd zijn voordat zij de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Zij geven in een eventuele overdrachtswaarde voor een ongehuwde een latent weduwenpensioen mee en houden bij overname eveneens rekening met een latent weduwenpensioen, zodat de posities bij overdracht en bij overname overeenkomen. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat ook de weduwe van een gewezen werknemer, die pas na zijn ontslag is gehuwd, in de marktsector in het algemeen recht op weduwenpensioen ten laste van de voormalige werkgever (fonds of verzekeringsbedrijf) heeft. De weduwe van een gewezen deelgenoot, die pas na zijn ontslag is gehuwd, heeft echter geen recht op weduwenpensioen.

De pensioenpositie van de ongehuwde gewezen deelgenoot, die zijn wiskundige reserve kan laten overdragen als ware hij gehuwd, zou in het algemeen gunstiger zijn dan die van de vergelijkbare ongehuwde gewezen deelgenoot, die geen wiskundige reserve kan laten overdragen.

Het geheel overziende heb ik besloten om de oorspronkelijk voorgestelde wijze van berekening van de wiskundige reserve voor een ongehuwde gewezen deelgenoot te handhaven, mede met het oog op gelijke behandeling van ongehuwde mannen en ongehuwde vrouwen op dit punt.

Daartegenover heb ik de regeling van overname van een ter beschikking gestelde wiskundige reserve voor een ongehuwde mannelijke deelgenoot gewijzigd in deze zin, dat hij evenmin wordt beschouwd als gehuwde, zodat de posities bij overdracht en overname gelijk zijn.

Dit laatste is mijns inziens van belang, omdat bij ongelijke posities de mogelijkheid bestaat dat de ongehuwde, die deelgenoot wordt en voor wie een overdrachtswaarde wordt overgenomen als ware hij gehuwd, die vervolgens wordt ontslagen en voor wie dan een wiskundige reserve wordt vastgesteld als ware hij ongehuwd, een gedeelte van eerstbedoelde overdrachtswaarde verliest aan het Spoorwegpensioenfonds.

6. Gelijke behandeling mannen en vrouwen

In de onderhavige regeling wordt onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen op grond van sterftekansen. Vooropgesteld wordt, dat de vaststelling van een wiskundige reserve niet meer is dan een schakel in de gehele transactie waarmee wordt beoogd om pensioenaanspraken bij een pensioeninstantie voor wat betreft uitzicht op ouderdomspensioen en eventueel uitzicht op weduwnerspensioen onder te brengen bij een andere pensioeninstantie.

De feitelijk vastgestelde lagere sterftekansen voor vrouwen leidt tot hogere waarden van haar eventuele pensioen. Met andere woorden, bij overigens gelijke factoren is de wiskundige reserve van het uitzicht op ouderdomspensioen voor een vrouw hoger dan voor een man. Dit is ook nodig om haar bij overname door de andere pensioeninstantie een gelijke positie te laten innemen (afgezien van het uitzicht op nabestaandenpensioen) als een man van dezelfde leeftijd met hetzelfde arbeidsverleden. Bij overname van nominaal gelijke wiskundige reserves zal daaruit meer tijd aan de werkelijke diensttijd kunnen worden toegevoegd voor een man dan voor een vrouw van dezelfde leeftijd en met hetzelfde aanvangssalaris. Het verschil in behandeling is slechts schijnbaar.

Omdat de echtgenoot van een vrouwelijke deelgenoot geen uitzicht heeft op weduwnaarspensioen (afgezien van artikel G 3 van de Spoorwegpensioenwet), wordt voor de gehuwde vrouwelijke gewezen deelgenoot alleen de wiskundige reserve van het uitzicht op ouderdomspensioen overgedragen. Omgekeerd kan de eventueel door een andere pensioeninstantie beschikbaar gestelde wiskundige reserve, wanneer die mede uitzicht op weduwnaarspensioen omvat, slechts worden aangemerkt als overdrachtswaarde van ouderdomspensioen voor een gehuwde vrouw. Dit impliceert dat het voormalig uitzicht op weduwnaarspensioen van de echtgenoot wordt omgezet in extra tijd die wordt toegevoegd aan de diensttijd als deelgenoot van de gehuwde vrouwelijke deelgenoot. Zodra het weduwnaarspensioen in de overheidspensioenregelingen zal worden ingevoerd, zal dit onderscheid tussen gehuwde mannen en vrouwen ook in de onderhavige regeling worden opgeheven.

7. EEG-richtlijnen gelijke behandeling

Bij toetsing van de in paragraaf 6 geconstateerde verschillen in behandeling aan de relevante EEG-richtlijnen zijn van belang de derde EEG-richtlijn, gelijke behandeling op het gebied van de sociale zekerheid (nr. 79/7/EEG van 19 december 1978) en de vierde EEG-richtlijn, gelijke behandeling in ondernemings- en sectoriële regelingen inzake sociale zekerheid (nr. 86/378/EEG van 29 juli 1986).

De overheidspensioenregelingen zijn regelingen die bescherming bieden tegen «eventualiteiten van ... ouderdom, invaliditeit ... etc» en vallen als zodanig onder de werking van de derde EEG-richtlijn.

De vierde EEG-richtlijn merkt in artikel 2 als ondernemings- of sectoriële regelingen aan die, welke niet vallen onder de derde EEG-richtlijn. De vierde EEG-richtlijn is dus juridisch gezien niet van toepassing op de wettelijke overheidspensioenregelingen. Niettemin zal hieronder bij de toetsing van de onderhavige regeling aan de derde EEG-richtlijn mede aandacht worden geschonken aan de vierde EEG-richtlijn, die met betrekking tot de onderhavige materie nader invulling geeft aan het beginsel van gelijke behandeling.

Ingevolge artikel 4 van de derde EEG-richtlijn is iedere vorm van discriminatie op grond van geslacht, hetzij direct, hetzij indirect door verwijzing naar met name echtelijke staat of gezinssituatie, verboden. Dit geldt in het bijzonder met betrekking tot de berekening van de prestaties, waaronder begrepen verhogingen verschuldigd uit hoofde van de echtgenoot en voor ten laste komende personen, alsmede de voorwaarden inzake duur en behoud van het recht op de prestaties.

Artikel 5 van de vierde EEG-richtlijn bevat een gelijklopende bepaling, terwijl in artikel 6 van deze richtlijn in concreto wordt aangegeven welke bepalingen moeten worden gerekend als strijdig met het beginsel van gelijke behandeling. Ingevolge dit artikel 6 moeten tot zodanige bepalingen worden gerekend die «welke van het geslacht, hetzij direct, hetzij indirect door verwijzing naar met name de echtelijke staat of de gezinssituatie, uitgaan om:.....

h. uiteenlopende niveaus voor de prestaties vast te stellen behoudens voor zover nodig om rekening te houden met actuariële berekeningselementen die voor de twee geslachten verschillen bij prestaties die als door de premies of bijdragen bepaald worden beschouwd;

j. verschillende normen, of uitsluitend voor de personen van een bepaald geslacht geldende normen vast te stellen, behoudens voor zover bepaald onder h en i, met betrekking tot de garantie of het behoud van het recht op uitgestelde prestaties, wanneer de aangeslotene de regeling verlaat;».

Het onderhavige besluit stelt normen vast met betrekking tot toekomstige prestaties die worden overgedragen aan, onderscheidenlijk overgenomen van een derde partij. De vaststelling van een wiskundige reserve bij overdracht en de vaststelling van voor pensioen tellende tijd bij overname van een wiskundige reserve houden een waardebeoordeling in van de uitgestelde prestatie, met andere woorden vormen het resultaat van de «berekening van de prestatie». Uit de nadere specificatie in artikel 6, onder h, i en j, van de vierde EEG-richtlijn, met name uit de uitzondering die wordt gemaakt onder h, kan worden afgeleid dat onder het berekenen van de prestatie valt het vaststellen van de wiskundige reserve die wordt overgedragen, onderscheidenlijk het vaststellen van de prestatie (tijd) bij overname van een beschikbaar gestelde wiskundige reserve.

Sterftekansen

De verschillende sterftekansen voor mannen en vrouwen berusten op objectieve statistische gegevens die een feitelijk verschil tussen mannen en vrouwen aantonen.

De hieruit voortvloeiende hogere wiskundige reserve voor vrouwen is ook nodig, omdat de overnemende pensioeninstantie bij gelijke overdrachtswaarden aan een vrouw minder overgenomen tijd toekent dan aan een man van dezelfde leeftijd en met hetzelfde aanvangssalaris (afgezien van eventuele aanspraken betreffende nabestaanden).

De conclusie is dan ook gerechtvaardigd, dat hier sprake is van een objectief en billijk onderscheid, waaraan iedere gedachte aan discriminatie vreemd is. De opvatting, dat een dergelijk onderscheid tussen mannen en vrouwen op grond van actuariële berekeningen geen discriminatie

inhoudt in de zin van de EEG-richtlijnen, valt ook af te leiden uit de vierde EEG-richtlijn. Deze richtlijn merkt aan als niet strijdig met het beginsel van gelijke behandeling, actuariële berekeningselementen die voor de twee geslachten verschillen bij prestaties die worden beschouwd als te zijn bepaald door de premies of bijdragen. Dit slaat zowel op de vaststelling van het niveau van de prestatie (artikel 6, eerste lid, onder h) als op het vaststellen van normen met betrekking tot de garantie of het behoud van het recht op uitgestelde prestaties.

Nabestaandenpensioen

Aangezien de pensioenen voor nagelaten betrekkingen zijn uitgesloten van de werking van zowel de derde (artikel 3, tweede lid) als de vierde (artikel 9, onder b) EEG-richtlijn totdat het beginsel van gelijke behandeling bij richtlijn zal zijn voorgeschreven in de wettelijke sociale zekerheidsregelingen op dit gebied, kan in dit kader voorshands aan dit aspect worden voorbijgegaan.

8. Dereguleringsstoets

Het onderhavige besluit strekt tot nadere regeling van waardebepalingen in verband met overname en overdracht van wiskundige reserves krachtens de Spoorwegpensioenwet. De regeling komt inhoudelijk overeen met die voor het overheidspersoneel krachtens de Algemene burgerlijke pensioenwet en naar strekking met die voor het militaire personeel krachtens de Algemene militaire pensioenwet. Hij vertoont geen overlappings met andere, bestaande of in voorbereiding zijnde, regelingen. Voor de uitvoering en financiering van de regelingen worden geen nieuwe organen in het leven geroepen. (Wegens optreden van nieuwe activiteiten bij de pensioenadministraties kan sprake zijn van mutaties in de personeelsbezetting.)

Voor de uitvoering van de regeling worden geen nieuwe bestuursinstrumenten in het leven geroepen. Afgezien van eventuele extra personeelslasten (zie boven) vloeien uit de nieuwe regeling geen lasten voort voor overheid, marktsector of individuele personen.

9. Koördinatie Spoorweg Vakorganisaties

De Koördinatie Spoorweg Vakorganisaties heeft met de onderhavige regeling ingestemd, onder aantekening dat rekening ware te houden met een latent weduwenpensioen voor de ongehuwde (zie algemeen gedeelte, paragraaf 5).

Artikelen

Artikel 1

De omschrijvingen onder c tot en met f worden in de volgende artikelen nader gepreciseerd. Artikel 1 beoogt geen scherpe definities te geven, maar ter inleiding enig begrip ten behoeve van niet-deskundigen die met deze vaktermen worden geconfronteerd.

De contante waarde van een pensioenaanspraak is het bedrag dat nu voor die toekomstige aanspraak in de plaats kan worden gesteld, wanneer wordt aangenomen dat de verdere levensloop van de belanghebbende zich zal voltrekken zoals dat blijkt uit de statistieken gemiddeld het geval is voor de groep als geheel waartoe hij behoort.

Voor de onzekere toekomstige gebeurtenissen in het leven van het individu worden berekende gemiddelden in de plaats gezet. Het berekenen van die gemiddelden is het werk van de actuaris. Zie in dit verband paragraaf 2 van het algemene gedeelte.

Op basis van statistieken worden kansberekeningen gemaakt die resulteren in een getal, de contante-waardefactor (CW-factor). De CW-factor blijkt een getal te zijn dat voor de berekening van bijvoorbeeld de CW-ouderdomspensioen globaal ligt tussen 1 en 12, oplopend met de leeftijd van 17 tot 65. Wanneer bijvoorbeeld het uitzicht op ouderdomspensioen wordt berekend naar een eindloon van f. 50.000 bij een franchise van f. 30.000 (1,75% van f. 50.000 — f. 30.000 = f. 350 per dienstjaar) en de CW-factor is 3,3693 (af te lezen uit vastgestelde tabellen) dan is de CW per een jaar dienstdienst: $3,3693 \times f. 350 = f. 1.179$ (afgerond).

In de CW-factoren zijn de sterftekansen verwerkt. De CW-factor voor een man verschilt daarom van die voor een vrouw (zie paragraaf 6 van het algemene gedeelte).

Het verschil tussen gehuwden- en ongehuwden-ouderdomspensioen als gevolg van verschil in franchise kan als zodanig contant worden gemaakt. Uiteraard is in de daarvoor berekende CW-factor niet alleen de sterftekansen van de gewezen ambtenaar maar ook die van de echtgenoot verwerkt.

Voor de berekening van de CW-ouderdomspensioen worden dan ook vier reeksen CW-factoren vastgesteld, te weten voor ouderdomspensioen-vrouwen, voor gehuwdenaf trek-vrouwen, voor ouderdomspensioen-mannen en voor gehuwdenaf trek-mannen.

Het begrip «wiskundige reserve» is al toegelicht in paragraaf 1 van het algemene gedeelte.

Het fondsvermogen levert rendement op. Eenvoudig gezegd groeit iedere gulden die vandaag in het fondsvermogen zit, bijvoorbeeld bij een constante rente van 7% in ongeveer tien jaar tot twee gulden. Het toekomstige rendement is uiteraard onbekend; er wordt een zogenaamde rekenrente gehanteerd. De rekenrente is de aangenomen toekomstige interest. Het Spoorwegpensioenfonds hanteert een rekenrente van 4% en die rekenrente wordt ook gebruikt bij de bepaling van de CW-factoren.

Het werkelijke rendement zal hoger zijn dan de rekenrente aangeeft. Wanneer geld uit het fondsvermogen verdwijnt in de vorm van een overgedragen wiskundige reserve kan de andere pensioeninstantie die de wiskundige reserve overneemt daarop dat hogere rendement genieten. In de marktsector heeft hogere rendementsverwachting nogal eens aanleiding gegeven tot rentestandskorting op de pensioenpremie en lagere reservering op basis van een hogere rekenrente. In de marktsector wordt daarom de overdrachtswaarde (wiskundige reserve) vaak verminderd met een zogenaamde rentestandskorting. Hierop zal worden teruggekomen in de toelichting bij artikel 12.

Artikel 2

Voor wat betreft het eerste lid wordt verwezen naar paragraaf 2 van het algemene gedeelte.

In het tweede lid, onder a en c, worden de pensioenbegrippen beschreven die ten grondslag liggen aan de berekening van de wiskundige reserve. Het pensioen wordt individueel bepaald aan de hand van feitelijke gegevens.

In het algemeen gesproken is «pensioen» het zogenaamde aanvullend pensioen, het gedeelte ten laste van het Spoorwegpensioenfonds dat in aanvulling komt op de AOW-uitkering. Over dienstdienst voor 1 januari 1986 is dat «het pensioen na inbouw AOW/AWW». Over dienstdienst na 31 december 1985 is dat de uitkomst van de berekening volgens de franchise-methode.

Het aanvullend ouderdomspensioen is voor ongehuwden hoger dan voor gehuwden, omdat de AOW-uitkering voor ongehuwden lager is dan voor gehuwden. Het pensioenresultaat (AOW-uitkering plus aanvullend

pensioen) wordt niet beïnvloed door de burgerlijke staat. Hierbij wordt opgemerkt dat uitsluitend voor wat betreft de diensttijd voor 1 januari 1986 het aanvullend pensioen voor gehuwde vrouwen gelijk is aan dat voor ongehuwden (artikel J 13 van de Spoorwegpensioenwet).

Bij de vaststelling van de contante waarde (CW) van het ouderdomspensioen (OP) voor een gehuwde speelt naast de sterfttekans van de gewezen deelgenoot ook de sterfttekans van de echtgenoot een rol, doch slechts voor wat betreft het verschil tussen OP-ongehuwd en OP-gehuwd. Ingevolge het tweede lid, onder a, worden alle ouderdomspensioenen berekend op basis van lage inbouw, c.q. lage franchise, met andere woorden als OP-ongehuwd. De correctie die vervolgens moet worden toegepast voor gehuwden, de zogenaamde gehuwden-af trek bedoeld onder b (GA), wordt geregeld in de artikelen 7 (gehuwde vrouwen) en 9 (gehuwde mannen).

Eventuele persoonlijke verminderingen van de inbouw of franchise, te weten wegens:

- maximering van de inbouw op 80%;
 - niet verzekerde tijd krachtens de AOW (inbouwsysteem);
 - tijd waarover de deelgenoot zelf AOW/AWW-premie heeft betaald (inbouwsysteem);
 - samenvallende diensttijd in verschillende betrekkingen (inbouwsysteem);
 - samenlopende diensttijd van echtgenoten (franchisesysteem);
- komen in het ouderdomspensioen tot uitdrukking. Eventuele invloed hierop van de sterfttekans van de echtgenoot wordt bij de CW-vaststelling verwaarloosd.

In het tweede lid, onder c, wordt het gehanteerde begrip «weduwenpensioen» omschreven.

Het weduwenpensioen bedoeld in artikel H 2 van de Spoorwegpensioenwet is het pensioen van de weduwe van een gewezen deelgenoot. Dit pensioen bedraagt vijf zevende gedeelte van het pensioen waarop de overledene uitzicht had; er is dus geen sprake van diensttijddoortelling tot en met de maand waarin de overledene de leeftijd van 65 jaar zou hebben bereikt.

De persoonlijke omstandigheid dat sprake is van zowel een echtgenote als een gescheiden vrouw (met uitzicht op bijzonder weduwenpensioen) is niet van invloed op de berekening van het weduwenpensioen in de zin van dit besluit. Dit volgt uit artikel 2, tweede lid, onder c: artikel H 5, derde lid, vindt geen toepassing. Met die persoonlijke omstandigheid wordt rekening gehouden bij de vaststelling van de wiskundige reserve van het weduwenpensioen ingevolge artikel 10 met toepassing van het tweede lid van dat artikel.

Omdat het uitzicht op wezenpensioen buiten beschouwing blijft (zie paragraaf 3 van het algemene gedeelte) wordt in alle gevallen uitgegaan van uitzicht op de lage AWW-uitkering voor een weduwe zonder kinderen jonger dan 18 jaar. Dit geldt ook voor het bijzonder weduwenpensioen (tweede lid, onder d).

Ingevolge artikel H 9a van de Spoorwegpensioenwet heeft de weduwe, niet zijnde een bijzondere weduwe, onder de leeftijd van 65 jaar recht op een toeslag op haar weduwenpensioen ten bedrage van 15% (met ingang van 1 september 1987 maximaal f8.366,- per jaar) van dat pensioen. Deze toeslag maakt deel uit van het weduwenpensioen in de zin van de Spoorwegpensioenwet en dient in de wiskundige reserve tot uitdrukking

te komen. Dit gebeurt niet bij de berekening van het weduwenpensioen in de zin van dit besluit; ingevolge artikel 2, tweede lid, onder c, vindt artikel H 9a geen toepassing. Bij de vaststelling van de wiskundige reserve van het weduwenpensioen ingevolge artikel 10, eerste lid, wordt met die toeslag (TWP) rekening gehouden.

Tot slot wordt de aandacht er op gevestigd dat de omschrijvingen in het tweede lid van artikel 2, met name van het ouderdompensioen voor de gehuwde gewezen deelgenoot en het weduwenpensioen, niet overeenkomen met de begrippen in de Spoorwegpensioenwet. Artikel 2 geeft rekenkundige begrippen die zodanig zijn gekozen, dat de formules voor de berekening van wiskundige reserves en de CW-tabellen zo eenvoudig mogelijk kunnen worden gehouden.

Artikel 3

De tabellen van CW-factoren worden vastgesteld door de Minister van Binnenlandse Zaken. Het tweede lid schrijft voor welke rekenrente moet worden gehanteerd. In de laatstelijk samengestelde actuariële balans van het Spoorwegpensioenfonds (per 31 december 1984) is de rekenrente 4%. Ook wordt voorgeschreven van welke statistisch vastgestelde sterftekansen moet worden uitgegaan. Voor het overige berust de vaststelling van de CW-factoren op actuariële rekentechniek. Omdat de sterftekansen aan wijziging onderhevig zijn, zullen de tabellen van CW-factoren dienovereenkomstig moeten worden gewijzigd zonder dat ook overigens sprake behoeft te zijn van wijziging van de onderhavige regeling. Daarom worden de tabellen niet als bijlagen van het koninklijk besluit opgenomen, maar afzonderlijk vastgesteld bij ministeriële regeling.

Artikel 4

De CW-factoren variëren met de leeftijd van belanghebbende. De tabellen van CW-factoren zijn vastgesteld voor leeftijden in gehele jaren. CW-factoren voor tussenliggende leeftijden worden niet gevonden door afronding van de leeftijden op gehele jaren, maar door lineaire interpolatie, waarbij de leeftijd wordt afgerond op gehele maanden.

Voorbeeld: De leeftijd van belanghebbende is 30 jaar, 2 maanden en 23 dagen, afgerond 30 jaar en 3 maanden. Indien de CW-factor 2,4 is bij 30 jaar en bij 31 jaar 2,5, is de gezochte CW-factor bij 30 jaar en 3 maanden (30 3/12 jaar) gelijk aan:
$$(1 - 3/12) \times 2,4 + 3/12 \times 2,5 = 2,425.$$

Een en ander is geregeld in de eerste twee leden. Bovendien bepaalt het tweede lid dat als peildatum voor de vaststelling van de leeftijd wordt genomen het tijdstip waarop het verzoek tot overdracht of overname van de wiskundige reserve door het fonds is ontvangen. De leeftijd op die datum wordt vervolgens verhoogd met zes maanden. Dit laatste houdt verband met een geraamd gemiddeld tijdsverloop tussen datum van aanvraag en datum van overmaking van de wiskundige reserve, waarbinnen de overdracht administratief kan worden verwerkt.

Wanneer een verzoek tot overname of overdracht al is gedaan voordat belanghebbende deelgenoot is geworden dan wel voordat het deelgenootschap is geëindigd, wordt als peildatum aangehouden de datum van de aanvang van het deelgenootschap dan wel de datum van de beëindiging van het deelgenootschap (derde lid).

Ten aanzien van een echtpaar wordt aangenomen dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man. Dit geldt ook met betrekking tot de gescheiden echtgenoot van belanghebbende (vierde lid).

Artikel 5

Voor wat betreft de burgerlijke staat van belanghebbende is niet bepalend de status op de datum waarop het verzoek tot overname of overdracht is ontvangen, maar de status op de datum van de aanvang van de dienstverhouding waaraan het deelgenootschap is ontleend dan wel op de datum van beëindiging van het deelgenootschap (ontslag). Belanghebbende kan dus niet door eigen keuze van data de uitkomst van de overdracht van de wiskundige reserve beïnvloeden.

Artikelen 6 tot en met 9

Deze artikelen houden de onderscheidene berekeningsformules in voor de vaststelling van de wiskundige reserve (WR) van het uitzicht op ouderdomspensioen bij overdracht aan een andere pensioeninstantie.

Artikel 6: De WR is het product van twee factoren, het bedrag van het ouderdomspensioen (OP) en de CW-factor die moet worden opgezocht in tabel A bedoeld in artikel 3. De tweede factor is op zichzelf geen formule maar het symbool van de CW-factor zoals omschreven aan het eind van het artikel.

Artikel 7: De WR is het verschil van twee producten. Het eerste product is hetzelfde als de WR in artikel 6. Het tweede product wordt gevormd door twee factoren, het bedrag van de gehuwdenaftrek (GA; zie toelichting bij artikel 2, tweede alinea) en de CW-factor die moet worden opgezocht in tabel B bedoeld in artikel 3.

Artikel 8: Komt overeen met artikel 6.

Artikel 9: Komt overeen met artikel 7, met dien verstande dat de GA voor gehuwde mannen ook de diensttijd voor 1 januari 1986 betreft, terwijl de GA voor gehuwde vrouwen alleen betrekking heeft op de diensttijd na 31 december 1985. Dit laatste vloeit voort uit artikel J 13 jo. artikel J 4, eerste lid, onder a, van de Spoorwegpensioenwet.

Zie voorts het cijfervoorbeeld bij artikel 12.

Artikel 10

Artikel 10, eerste lid, houdt de berekeningsformule in voor de vaststelling van de wiskundige reserve (WR) van het uitzicht op weduwenpensioen. De WR is de som van twee producten. Het eerste product wordt gevormd door het bedrag van het weduwenpensioen te vermenigvuldigen met de CW-factor die moet worden opgezocht in tabel E bedoeld in artikel 3. Het bedrag van het weduwenpensioen wordt berekend zonder rekening te houden met de 15%-toeslag ingevolge artikel H 9a van de Spoorwegpensioenwet (die wordt verwerkt in het tweede gedeelte van de formule) en zonder in voorkomend geval rekening te houden met het uitzicht op bijzonder weduwenpensioen (dat wordt verrekend door toepassing van het tweede lid); zie artikel 2, tweede lid, onder c. Het tweede product wordt gevormd door het bedrag van de 15%-toeslag ingevolge artikel H 9a van de Spoorwegpensioenwet te vermenigvuldigen met de CW-factor die moet worden opgezocht in tabel F bedoeld in artikel 3. Bij de berekening van de toeslag wordt eventueel wel rekening gehouden met het uitzicht op bijzonder weduwenpensioen.

Indien naast uitzicht op weduwenpensioen ook uitzicht op bijzonder weduwenpensioen bestaat, dient de wiskundige reserve (WR) van het weduwenpensioen te worden verminderd met de WR van het bijzonder weduwenpensioen (tweede lid; zie ook artikel 11, tweede lid).

Artikel 11

Het symbool van de CW-factor komt overeen met dat van de CW-factor weduwenpensioen (artikel 10, eerste lid). De bijzondere weduwe heeft geen recht op de 15%-toeslag ingevolge artikel H 9a van de Spoorwegpensioenwet.

Verwacht mag worden dat de gescheiden echtgenote van een gewezen deelgenoot (uitzicht op bijzonder weduwenpensioen krachtens de Spoorwegpensioenwet) haar aanspraak bij het fonds wil laten.

Die aanspraak is welvaartsvast en als zodanig beter, althans niet minder goed beschermd tegen geldontwaarding dan het geval zou zijn na overdracht van de wiskundige reserve (WR) van het uitzicht op bijzonder weduwenpensioen. Desverzocht kan het Spoorwegpensioenfonds de WR overdragen. Vooruitlopend op de toelichting bij artikel 12 wordt opgemerkt, dat het Spoorwegpensioenfonds desverzocht een WR inclusief die van de aanspraak van een gescheiden echtgenote kan overnemen, maar de Spoorwegpensioenwet kent geen recht op bijzonder weduwenpensioen toe aan de vrouw van wie een overleden deelgenoot, gewezen deelgenoot of gepensioneerde deelgenoot gescheiden was voordat hij het deelgenootschap verwierf (artikel G 4 van de Spoorwegpensioenwet). Zonder wijziging van de Spoorwegpensioenwet op dit punt zou de gescheiden vrouw door overdracht van de WR van haar uitzicht op bijzonder weduwenpensioen aan het Spoorwegpensioenfonds kunnen worden benadeeld.

Ingevolge het tweede lid wordt de WR van het uitzicht op ouderdomspensioen van een ongehuwde gewezen deelgenoot die gescheiden is, verminderd met de WR van het uitzicht op bijzonder weduwenpensioen, indien dat – zoals te verwachten valt – niet wordt overgedragen. Wordt dit wel overgedragen, dan is de totale overdrachtswaarde gelijk aan de WR overeenkomstig artikel 8 (ongehuwde gewezen deelgenoot).

Artikel 12

Voorbeeld: Het inkomen als deelgenoot op de datum waarop het verzoek tot overname van de wiskundige reserve door het fonds is ontvangen is f. 50.000 op jaarbasis;

het ouderdomspensioen per dienstjaar is bij een franchise van f. 30.000: 1,75% van (f. 50.000 – f. 30.000) = f. 350;

het weduwenpensioen per dienstjaar is $5/7 \times f. 350 = f. 250$ vermeerderd met 15% ingevolge artikel H 9a van de Spoorwegpensioenwet.

De beschikbaar gestelde wiskundige reserve bedraagt f. 9.000, –.

De ambtenaar is 35 jaar en 6 maanden, te verhogen met 6 maanden tot 36 jaar (artikel 4, tweede lid); de contante-waardefactoren zijn:

CW-ouderdomspensioen	2,5289 (volgens tabel);
CW-gehuwdenaftrek	2,0459 (volgens tabel);
CW-weduwenpensioen	2,6447 (volgens tabel);
CW-toeslag H 9a	0,9627 (volgens tabel).

De wiskundige reserve van het uitzicht op ouderdomspensioen bij 1 dienstjaar is ingevolge artikel 9 het verschil van:

2,5289 maal het ouderdomspensioen ad f. 350, – en

2,0459 maal de gehuwdenaftrek, eenvoudigheidshalve gesteld op f. 125, –;

de uitkomst hiervan is f. 885,12 – f. 225,74 = f. 629,38.

De wiskundige reserve van het uitzicht op weduwenpensioen bij 1 dienstjaar is ingevolge artikel 10: 2,6447 maal f. 250, – + 0,9627 maal f. 37,50 = f. 697,28.

Beide uitkomsten tezamen: f. 629,38 + f. 697,28 = f. 1.326,66 vormt de overdrachtswaarde van de uitzichten op ouderdomspensioen en weduwenpensioen per dienstjaar krachtens de Spoorwegpensioenwet. Overgenomen is een ter beschikking gestelde wiskundige reserve ad f. 9.000, –. Aan de diensttijd als deelgenoot kan dus worden toegevoegd $9.000 : 1.326,66 = 6$ jaar, 9 maanden en 12 dagen.

Artikel 13

In de toelichting bij artikel 1, onder f, is aangegeven wat rentestandskorting is.

Het begrip korting doet terecht een voor betrokkene nadelige berekening veronderstellen. Toepassing van rentestandskorting bij overname leidt echter tot een gunstiger berekening dan het niet toepassen van een rentestandskorting. Verwezen wordt naar het voorbeeld hierboven bij artikel 12. Wanneer de overdragende instantie rentestandskorting heeft toegepast en het Spoorwegpensioenfonds (Spf) past daarom ingevolge artikel 13, tweede lid, ook een rentestandskorting toe en wel bijvoorbeeld volgens de formule $100 : (100 - 10)$, dan wordt de ter beschikking gestelde som van f. 9.000,- vermenigvuldigd met $100/90$ en aangemerkt als f. 10.000. De toegevoegde tijd is dan $10.000 : 1.326,66 = 7$ jaar, 6 maanden en 14 dagen in plaats van 6 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

Zou de overdragende instantie geen rentestandskorting hebben toegepast, maar zou het Spf dat wel doen, dan zou de deelgenoot een voordeel hebben ten laste van het Spf.

Zou de overdragende instantie wel een rentestandskorting hebben toegepast, maar zou het Spf dat niet doen, dan zou de deelgenoot een nadeel hebben.

Indien de plaatsen worden verwisseld: de andere instantie is de overnemende partij en het Spf draagt f. 9.000,- over, dan geldt mutatis mutandis hetzelfde.

Zou de overnemende instantie wel rentestandskorting toepassen, maar zou het Spf dat niet doen, dan zou de gewezen deelgenoot een voordeel hebben ten koste van het Spf.

Zou de overnemende instantie geen rentestandskorting toepassen, maar zou het Spf dat wel doen, dan zou de gewezen deelgenoot een nadeel hebben.

Samengevat werkt het al dan niet toepassen van rentestandskorting billijk, wanneer zowel de overdragende als de overnemende instantie rentestandskorting dan wel geen rentestandskorting toepast. Wanneer slechts een van beide partijen rentestandskorting toepast treedt er een discrepantie op ten nadele of ten voordele van de belanghebbende.

Wanneer het Spf rentestandskorting moet toepassen ingevolge artikel 13, eerste of tweede lid, moet de berekeningswijze van artikel 13 worden gevolgd. Deze is gebaseerd op het rendement van Staatsleningen (vierde lid), niet op het feitelijke rendement op het vermogen van het Spf. Hiermee is aangesloten bij de methode van de Stichting Dienstverlening Samenwerkingsverband. De berekeningswijze volgens artikel 13 is geobjectiveerd in deze zin, dat noch het feitelijk rendement van het Spf, noch de berekeningswijze van de overdragende dan wel overnemende pensioeninstantie bepalend is voor de berekening van de rentestandskorting ingevolge artikel 13.

Theoretisch zou het voorkeur verdienen, wanneer bij elke individuele overdracht of overname door beide partijen dezelfde rekenmethode zou worden gevolgd. Praktisch zou dit betekenen dat het Spf zich telkens zou moeten schikken naar de overdragende, c.q. overnemende pensioeninstantie, tenzij deze bereid zou zijn zich te schikken naar het Spf. De daaruit resulterende onzekerheid komt mij ongewenst voor. Bovendien blijkt uit artikel 13 hoe ingewikkeld een bepaalde methode kan zijn.

Voor de uitvoering zou het ongewenst zijn, wanneer steeds wisselende berekeningsmethoden zouden moeten worden gevolgd die pas bekend worden na informatie van de andere pensioeninstantie.

Artikel 14

De ontwikkeling van het instrument van overdracht/overname van pensioenaanspraken is nog volop in beweging en de onderhavige regeling kan daarom niet volledig voorzien in alle situaties die zich in de praktijk kunnen voordoen. Teneinde die ontwikkeling niet onnodig af te remmen en met name adequate aansluiting bij de marktsector te bevorderen,

dient de directie, in overeenstemming met de Raad van toezicht, de bevoegdheid te hebben het betrekkelijk strakke schema van het onderhavige besluit te doorbreken met aanvullende regelingen. Dergelijke regelingen dienen in ieder geval de strekking van dit besluit mede te verwezenlijken. Die strekking is het bevorderen van overdrachten van pensioenaanspraken tussen pensioeninstanties op basis van objectieve actuariële uitgangspunten. Wanneer in een incidenteel geval overdracht/overname van wiskundige reserve niet ten voordele van betrokkene lijkt te strekken (onredelijke uitkomst) zal deze daarvan moeten afzien. Wanneer de directie echter constateert dat voor een bepaalde categorie, bijvoorbeeld gescheiden mannen of vrouwen onder bepaalde omstandigheden, de overdracht/overname als regel tot een voor betrokkenen onredelijke uitkomst zou leiden, kan het bestuur ten gunste van betrokkenen een actuariael verantwoorde regeling treffen die in feite een aanvulling inhoudt van de regeling in het onderhavige besluit.

Met het oog op de in dit stadium van ontwikkeling noodzakelijke coördinatie dient de directie de Minister van Binnenlandse Zaken op de hoogte te houden door toezending van een afschrift van de getroffen regeling.

Artikel 15

Omdat artikel 3, vierde lid, bepaalt dat de tabellen in werking treden met ingang van de eerste kalendermaand na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij zijn geplaatst, dient apart te worden bepaald dat de eerste tabellen terugwerken tot de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 16

Gegeven de termijn van twee jaar waarbinnen verzoeken tot overdracht of overname door het fonds moeten zijn ontvangen, kunnen tot 1 januari 1988 verzoeken worden ingediend door belanghebbenden die voor 1 januari 1986 deelgenoot zijn geworden.

Bovendien heeft de directie van het Spoorwegpensioenfonds krachtens artikel N 12, tweede lid, van de Spoorwegpensioenwet de bevoegdheid om bij overeenkomst af te wijken van de termijn van twee jaren, zodat eventueel ook na 1 januari 1988 ontvangen verzoeken in behandeling kunnen worden genomen tot overname van wiskundige reserve ten behoeve van een belanghebbende die voor 1 januari 1986 deelgenoot is geworden.

Artikel F 5, vierde lid, van de Spoorwegpensioenwet heeft betrekking op diensttijd voor 1 januari 1986. Artikel 15 geeft bij wijze van overgangsregeling een aanvulling op artikel 12, tweede lid. Aangenomen wordt, dat aan artikel 15 na 1 januari 1988 weinig of geen behoefte meer zal bestaan en daarom is deze bepaling niet opgenomen in artikel 12.

Artikel 17

De datum van inwerkingtreding dient samen te vallen met de datum van inwerkingtreding van de wet waarbij de regeling van overdracht en overname van wiskundige reserves in de Spoorwegpensioenwet is ingevoerd. De consequentie hiervan is, dat aan het besluit terugwerkende kracht dient te worden verleend.

Artikel 18

De citeertitel is zo gekozen, omdat er een apart Besluit reserve-overdracht ambtenaren en een apart Besluit reserve-overdracht militairen tot stand zal worden gebracht.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. P. van Dijk

